

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES ET REGLEMENTS WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES EN VERORDENINGEN

SERVICE PUBLIC FEDERAL AFFAIRES ETRANGERES, COMMERCE EXTERIEUR ET COOPERATION AU DEVELOPPEMENT

F. 2009 — 3078

[C — 2009/15105]

6 JUNI 2002. — Loi portant assentiment au Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995 (1) (2)

ALBERT II, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, Salut.

Les Chambres ont adopté et Nous sanctionnons ce qui suit :

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2. Le Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995, sortira son plein et entier effet.

Promulguons la présente loi, ordonnons qu'elle soit revêtue du sceau de l'Etat et publiée par le *Moniteur belge*.

Donné à Bruxelles, le 6 juin 2002.

ALBERT

Par le Roi :

Le Ministre des Affaires étrangères,
L. MICHEL

Le Ministre de l'Intérieur,
A. DUQUESNE.

Scellé du sceau de l'Etat :

Le Ministre de la Justice,
M. VERWILGHEN

Notes

(1) *Session 2001-2002.*

Sénat.

Documents. — Projet de loi déposé le 19 octobre 2001, n° 2-931/1. — Rapport fait au nom de la commission, n° 2-931/2

Annales parlementaires. — Discussion, séance du 24 janvier 2002. — Vote, séance du 31 janvier 2002.

Chambre

Documents. — Projet transmis par le Sénat, n° 50-1618/1. — Rapport fait au nom de la commission, n° 50-1618/2. — Texte adopté en séance plénière et soumis à la sanction royale, n° 50-1618/3

Annales parlementaires. — Discussion, séance du 27 mars 2002. — Vote, séance du 28 mars 2002.

(2) Voir décret de la Communauté flamande/la Région flamande du 7 mai 2004 (*Moniteur belge* du 16 juillet 2004), décret de la Communauté française du 3 juillet 2003 (*Moniteur belge* du 10 septembre 2003), décret de la Communauté germanophone du 7 octobre 2002 (*Moniteur belge* du 20 novembre 2002), décret de la Région wallonne du 13 novembre 2002 (*Moniteur belge* du 4 décembre 2002 (Ed. 2)), décret de la Région wallonne du 13 novembre 2002 (*Moniteur belge* du 23 novembre 2002), ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 10 mars 2005 (*Moniteur belge* du 1er avril 2005), ordonnance de la Commission communautaire commune du 23 juin 2005 (*Moniteur belge* du 2 septembre 2005).

FEDERALE OVERHEIDSDIENST BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

N. 2009 — 3078

[C — 2009/15105]

6 JUNI 2002. — Wet houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995 (1) (2)

ALBERT II, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2. Het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995, zal volkomen gevolg hebben.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 6 juni 2002.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Buitenlandse Zaken,
L. MICHEL

De Minister van Binnenlandse Zaken,
A. DUQUESNE.

Met 's Lands zegel gezegeld :

De Minister van Justitie,
M. VERWILGHEN

Nota's

(1) *Zitting 2001-2002.*

Senaat.

Documenten. — Ontwerp van wet ingediend op 19 oktober 2001, nr. 2-931/1. — Verslag namens de commissie, nr. 2-931/2

Parlementaire Handelingen. — Bespreking, vergadering van 24 januari 2002. — Stemming, vergadering van 31 januari 2002.

Kamer van volksvertegenwoordigers

Documenten. — Ontwerp overgezonden door de Senaat, nr. 50-1618/1. — Verslag namens de commissie, nr. 50-1618/2. — Tekst aangenomen in plenaire vergadering en aan de Koning ter bekrachtiging voorgelegd, Nr. 50-1618/3.

Parlementaire Handelingen. — Bespreking, vergadering van 27 maart 2002. — Stemming, vergadering van 28 maart 2002.

(2) Zie decreet van de Vlaamse Gemeenschap/het Vlaamse Gewest van 7 mei 2004 (*Belgisch Staatsblad* van 16 juli 2004), Decreet van de Franse Gemeenschap van 3 juli 2003 (*Belgisch Staatsblad* van 10 september 2003), decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 7 oktober 2002 (*Belgisch Staatsblad* van 20 november 2002), decreet van het Waalse Gewest van 13 november 2002 (*Belgisch Staatsblad* van 4 december 2002 (Ed. 2)), decreet van het Waalse Gewest van 13 november 2002 (*Belgisch Staatsblad* van 23 november 2002), ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 10 maart 2005 (*Belgisch Staatsblad* van 1 april 2005), ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 23 juni 2005 (*Belgisch Staatsblad* van 2 september 2005).

**Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne
sur la coopération transfrontalière
des collectivités ou autorités territoriales**

Les Etats membres du Conseil de l'Europe signataires du présent Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales (ci-après dénommée « la Convention-cadre »),

Affirmant l'importance de la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales dans les régions frontalières;

Résolus à prendre de nouvelles mesures propres à assurer la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales;

Désireux de faciliter et de développer la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales des régions frontalières;

Reconnaissant la nécessité d'adapter la Convention-cadre à la réalité européenne;

Considérant qu'il est opportun de compléter la Convention-cadre en vue de renforcer la coopération transfrontalière entre collectivités ou autorités territoriales;

Rappelant la Charte européenne de l'autonomie locale;

Ayant à l'esprit la Déclaration du Comité des Ministres sur la coopération transfrontalière en Europe à l'occasion du 40e anniversaire du Conseil de l'Europe, qui encourageait, entre autres, à poursuivre l'action tendant à lever progressivement les obstacles de tous ordres administratifs, juridiques, politiques ou psychologiques qui pourraient freiner le développement des projets transfrontaliers,

Sont convenus des dispositions supplémentaires suivantes :

Article 1

1 Chaque Partie contractante reconnaît et respecte le droit des collectivités ou autorités territoriales soumises à sa juridiction et visées aux articles 1er et 2 de la Convention-cadre de conclure, dans les domaines communs de compétence, des accords de coopération transfrontalière avec les collectivités ou autorités territoriales d'autres Etats, selon les procédures prévues par leurs statuts, conformément à la législation nationale et dans le respect des engagements internationaux pris par la Partie en question.

2 Un accord de coopération transfrontalière engage la seule responsabilité des collectivités ou autorités territoriales qui l'ont conclu.

Article 2

Les décisions convenues dans le cadre d'un accord de coopération transfrontalière sont mises en oeuvre par les collectivités ou autorités territoriales dans leur ordre juridique national en conformité avec leur droit national. Les décisions ainsi mises en oeuvre sont considérées comme ayant la valeur juridique et les effets qui se rattachent aux actes de ces collectivités ou autorités dans leur ordre juridique national.

Article 3

Les accords de coopération transfrontalière conclus par les collectivités ou autorités territoriales peuvent créer un organisme de coopération transfrontalière, ayant ou non la personnalité juridique. L'accord indiquera, en respectant la législation, si l'organisme, compte tenu des tâches qui lui sont attribuées, doit être considéré, dans l'ordre juridique dont relèvent les collectivités ou autorités qui ont conclu l'accord, comme un organisme de droit public ou de droit privé.

Article 4

1. Lorsque l'organisme de coopération transfrontalière, a la personnalité juridique, celle-ci est définie par la loi de la Partie contractante dans laquelle il a son siège. Les autres Parties contractantes dont relèvent les collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord reconnaissent la personnalité juridique dudit organisme conformément à leur droit national.

VERTALING

**Aanvullend protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake
grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeen-
schappen of autoriteiten**

De Lidstaten van de Raad van Europa die dit Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten (hierna te noemen « de Kaderovereenkomst ») hebben ondertekend,

Het belang bevestigend van grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten in grensgebieden;

Vastbesloten verdergaande maatregelen te treffen om de samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten te waarborgen;

Geleid door de wens grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten in grensgebieden te vergemakkelijken en te ontwikkelen;

Zich bewust zijnde van de noodzaak de Kaderovereenkomst aan de huidige situatie in Europa aan te passen;

Overwegende dat het opportuun is de Kaderovereenkomst aan te vullen met het oog op intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten;

Gelet op het Europees Handvest inzake de lokale autonomie;

Indachtig de Verklaring inzake grensoverschrijdende samenwerking in Europa afgelegd door het Comité van Ministers ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Raad van Europa waarin, onder meer, werd gepleit voor voortdurende maatregelen om geleidelijk obstakels in welke vorm dan ook bestuurlijke, juridische, politieke of psychologische die de ontwikkeling van grensoverschrijdende projecten in de weg staan, te verwijderen,

Zijn de volgende aanvullende bepalingen overeengekomen :

Artikel 1

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij erkent en eerbiedigt het recht van territoriale gemeenschappen of autoriteiten binnen haar rechtsmacht, waarnaar wordt verwezen in de artikelen 1 en 2 van de Kaderovereenkomst, om overeenkomsten tot grensoverschrijdende samenwerking te sluiten met territoriale gemeenschappen of autoriteiten van andere staten op vergelijkbare beleidsterreinen, overeenkomstig de in hun regelgeving neergelegde procedures, conform het nationale recht en voor zover deze overeenkomsten in overeenstemming zijn met de internationale verplichtingen van deze Partij.

2. Een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking heeft alleen betrekking op de verantwoordelijkheden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die die overeenkomst hebben gesloten.

Artikel 2

Gezamenlijke beslissingen genomen ingevolge een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking worden door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten uitgevoerd binnen hun nationale rechtsstelsel, in overeenstemming met hun nationale recht. Aldus uitgevoerde beslissingen worden beschouwd als hebbende dezelfde rechtskracht en werking als maatregelen genomen door die gemeenschappen of autoriteiten krachtens hun nationale rechtsstelsel.

Artikel 3

Bij een door territoriale gemeenschappen of autoriteiten gesloten overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking kan een lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking in het leven worden geroepen, met of zonder rechtspersoonlijkheid. De overeenkomst vermeldt of het lichaam, gezien de hieraan overgedragen verantwoordelijkheden en de bepalingen van het nationale recht, moet worden beschouwd als een publiekrechtelijk of privaatrechtelijk lichaam binnen de nationale rechtsstelsels waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst sluiten, behoren.

Artikel 4

1. Indien het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking rechtspersoonlijkheid bezit, wordt deze rechtspersoonlijkheid beheerst door het recht van de Overeenkomstsluitende Partij waarbinnen de zetel is gevestigd. De rechtspersoonlijkheid van het lichaam wordt erkend door de andere Overeenkomstsluitende Partijen waarvan de territoriale gemeenschappen of autoriteiten partij zijn bij de overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking, in overeenstemming met hun eigen nationale recht.

2. L'organisme de coopération transfrontalière exécute les missions qui lui sont confiées par les collectivités ou autorités territoriales conformément à son objet et dans les conditions prévues par le droit national dont il relève. Ainsi :

a. les actes de l'organisme de coopération transfrontalière sont régis par son statut et par le droit de l'Etat de son siège;

b. l'organisme de coopération transfrontalière n'est toutefois pas habilité à prendre des actes de portée générale ou susceptibles d'affecter les droits et libertés des personnes;

c. l'organisme de coopération transfrontalière est financé par des participations budgétaires des collectivités ou autorités territoriales. Il n'a pas capacité à décider de prélèvement de nature fiscale. Il peut, le cas échéant, recevoir des recettes au titre des services qu'il rend aux collectivités ou autorités territoriales, à des usagers ou à des tiers;

d. l'organisme de coopération transfrontalière établit un budget annuel prévisionnel et un compte de clôture certifié par des experts indépendants des collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord.

Article 5

1. Les Parties contractantes peuvent, si leur législation nationale le permet, décider que l'organisme de coopération transfrontalière est un organisme de droit public et que ses actes ont, dans l'ordre juridique de chacune des Parties contractantes, la même valeur juridique et les mêmes effets que s'ils avaient été pris par les collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord.

2. Toutefois, l'accord peut prévoir que l'exécution des actes incombe aux collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord, spécialement lorsque ces actes sont susceptibles d'affecter les droits, libertés et intérêts des individus. En outre, une Partie contractante peut prévoir que l'organisme de coopération transfrontalière ne pourra pas avoir un mandat général ni être habilité à prendre des actes de portée générale.

Article 6

1. Les actes pris par les collectivités ou autorités territoriales, en vertu d'un accord de coopération transfrontalière, sont soumis aux mêmes contrôles que ceux prévus par le droit de chaque Partie contractante sur les actes des collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord.

2. Les actes pris par les organismes de coopération transfrontalière, créés en vertu d'un accord, sont soumis aux contrôles prévus par le droit de l'Etat du siège de l'organisme sans négliger par ailleurs les intérêts des collectivités ou autorités territoriales des autres Etats. L'organisme de coopération transfrontalière doit satisfaire aux demandes d'information émanant des autorités des Etats dont relèvent les collectivités ou autorités territoriales. Les autorités de contrôle des Parties contractantes recherchent les moyens d'une coordination et d'une information appropriées.

3. Les actes pris par les organismes prévus au paragraphe 1 de l'article 5 sont soumis aux mêmes contrôles que ceux prévus par le droit de chaque Partie contractante sur les actes des collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord.

Article 7

Les contentieux éventuels résultant du fonctionnement de l'organisme de coopération transfrontalière sont portés devant les juridictions compétentes en vertu du droit national ou en vertu d'un accord international.

Article 8

1. Chaque Partie contractante indique, au moment de la signature du présent Protocole ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, si elle applique les dispositions des articles 4 et 5 ou d'un seul de ces articles.

2. Cette déclaration pourra être modifiée à tout moment par la suite.

2. Het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking voert de door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten overgedragen bevoegdheden uit in overeenstemming met zijn doelstellingen en op de wijze bepaald in het nationaal recht waaronder het valt. Dientengevolge :

a. wordt het optreden van het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking beheerst door de instellingsregeling van dit lichaam en door het recht van de staat waarin de zetel is gevestigd;

b. is het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking evenwel niet bevoegd algemeen verbindende voorschriften vast te stellen of maatregelen te nemen die de rechten en vrijheden van individuele burgers aantasten;

c. wordt het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking gefinancierd uit de begrotingen van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten. Het lichaam is niet bevoegd heffingen van fiscale aard op te leggen. Het lichaam mag, in voorkomend geval, inkomsten ontvangen voor door dit lichaam aan territoriale gemeenschappen of autoriteiten, aan gebruikers of aan derden verleende diensten;

d. dient het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking over een geschatte jaargroting te beschikken en dient het een jaarrekening op te stellen, die moet worden goedgekeurd door accountants die onafhankelijk zijn van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die partij zijn bij de overeenkomst.

Artikel 5

1. De Overeenkomstsluitende Partijen kunnen, indien hun nationale recht dit toestaat, beslissen dat het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking een publiekrechtelijk lichaam is en dat, binnen het rechtsstelsel van elke Overeenkomstsluitende Partij, door het lichaam genomen maatregelen dezelfde rechtskracht en werking hebben als waren deze maatregelen genomen door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst hebben gesloten.

2. In de overeenkomst kan evenwel worden bepaald dat de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst hebben gesloten, deze maatregelen moeten uitvoeren, in het bijzonder wanneer door deze maatregelen de rechten, vrijheden en belangen van individuele burgers worden aangetast. Voorts kan elke Overeenkomstsluitende Partij bepalen dat algemene verantwoordelijkheden niet kunnen worden overgedragen aan het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking en dat dit lichaam niet bevoegd is algemeen verbindende voorschriften vast te stellen.

Artikel 6

1. Maatregelen genomen door territoriale gemeenschappen of autoriteiten ingevolge een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking zijn onderworpen aan hetzelfde toezicht als voorgeschreven door het recht van elke Overeenkomstsluitende Partij met betrekking tot maatregelen genomen door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst sluiten.

2. Maatregelen genomen door een lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking dat is opgericht ingevolge een overeenkomst, zijn onderworpen aan het toezicht zoals voorzien in het recht van de staat waarin de zetel van het lichaam is gevestigd, waarbij bovendien rekening wordt gehouden met de belangen van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten van andere staten. Het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking dient te voldoen aan verzoeken om informatie gedaan door de autoriteiten van de staten waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten behoren. De toezichthoudende autoriteiten van de Overeenkomstsluitende Partijen zoeken naar middelen voor een passende coördinatie en informatie.

3. Maatregelen genomen door een lichaam zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid, zijn onderworpen aan hetzelfde toezicht als voorgeschreven door het recht van elke Overeenkomstsluitende Partij met betrekking tot maatregelen genomen door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst sluiten.

Artikel 7

Alle geschillen die uit de activiteiten van het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking voortvloeien, worden voorgelegd aan de krachtens het nationale recht of krachtens een verdrag bevoegde rechter.

Artikel 8

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verklaart, bij ondertekening van dit Protocol, of bij nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of zij de bepalingen van zowel artikel 4 als artikel 5 zal toepassen ofwel slechts een van deze artikelen.

2. Deze verklaring kan vervolgens te allen tijde worden gewijzigd.

Article 9

Aucune réserve n'est admise aux dispositions du présent Protocole.

Article 10

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats signataires de la Convention-cadre qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par :

- a. signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou
- b. signature, sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Un Etat membre du Conseil de l'Europe ne peut signer le présent Protocole sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou déposer un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, s'il n'a pas déjà déposé ou s'il ne dépose pas simultanément un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation de la Convention-cadre.

3. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 11

1. Le présent Protocole entrera en vigueur trois mois après la date à laquelle quatre Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 10.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur trois mois après la date de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 12

1. Après l'entrée en vigueur du présent Protocole, tout Etat qui a adhéré à la Convention-cadre pourra adhérer également au présent Protocole.

2. L'adhésion s'effectuera par le dépôt, près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, d'un instrument d'adhésion qui prendra effet trois mois après la date de son dépôt.

Article 13

1. Toute Partie contractante peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 14

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat ayant adhéré au présent Protocole :

- a. toutes déclarations notifiées par une Partie contractante conformément à l'article 8;
- b. toute signature;
- c. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;
- d. toute date d'entrée en vigueur du présent Protocole, conformément à ses articles 11 et 12;
- e. tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 9 novembre 1995, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat invité à adhérer au présent Protocole.

Declaration

"Conformément à l'article 8, paragraphe 1, du Protocole additionnel, le Royaume de Belgique déclare qu'il appliquera les dispositions des articles 4 et 5 du Protocole."

Artikel 9

Ten aanzien van de bepalingen van dit Protocol kunnen geen voorbehouden worden gemaakt.

Artikel 10

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening voor de staten die de Kaderovereenkomst hebben ondertekend; zij kunnen aangeven of zij ermee instemmen gebonden te worden door middel van :

- a. ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring; of
- b. ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. Een Lidstaat van de Raad van Europa kan dit Protocol niet ondertekenen zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring nederleggen, indien deze Staat niet reeds een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van de Kaderovereenkomst heeft nedergelegd of deze gelijktijdig nederlegt.

3. De akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring wordt nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 11

1. Dit Protocol treedt in werking drie maanden na de datum waarop vier Lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht, overeenkomstig het bepaalde in artikel 10.

2. Voor iedere Lidstaat die nadien zijn instemming door dit Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het in werking drie maanden na de datum van ondertekening of nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 12

1. Na de inwerkingtreding van dit Protocol kan iedere Staat die is toegetreden tot de Kaderovereenkomst tevens toetreden tot het Protocol.

2. Toetreding geschiedt door middel van nederlegging van een akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa en wordt drie maanden na de datum van nederlegging daarvan van kracht.

Artikel 13

1. Iedere Overeenkomstsluitende Partij kan dit Protocol te allen tijde opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. De opzegging wordt van kracht zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 14

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa geeft de Lidstaten van de Raad van Europa en iedere Staat die tot dit Protocol is toegetreden, kennis van :

- a. iedere verklaring door de Overeenkomstsluitende Parijën ingediend ingevolge artikel 8;
- b. iedere ondertekening;
- c. de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- d. iedere datum van inwerkingtreding van dit Protocol ingevolge de artikelen 11 en 12;
- e. iedere andere maatregel, kennisgeving of mededeling die op dit Protocol betrekking heeft.

Ten blijke waarvan de ondergetekenden, hiertoe naar behoren gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

Gedaan te Straatsburg, de negende november 1995, in de Engelse en Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet een gewaarmerkt afschrift toekomen aan iedere Lidstaat van de Raad van Europa en aan iedere Staat die is uitgenodigd tot dit Protocol toe te treden.

Verklaring

"Het Koninkrijk België verklaart dat het de bepalingen van de artikelen 4 en 5 van het Protocol zal toepassen, overeenkomstig artikel 8, paragraaf 1 van het Aanvullende Protocol."

**Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière
des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995**

Etats / Organisation	Date Authentification	Type de consentement	Date de consentement	Entrée en vigueur locale
ALBANIE	07/05/1999	Ratification	11/12/2001	12/03/2002
ALLEMAGNE	09/11/1995	Ratification	16/09/1998	17/12/1998
ANDORRE		Indéterminé		
ARMENIE	03/04/2002	Ratification	31/10/2003	01/02/2004
AUTRICHE	28/02/2001	Ratification	17/03/2004	18/06/2004
AZERBAÏDJAN	05/01/2004	Ratification	30/03/2004	01/07/2004
BOSNIE-HERZEGOVINE	30/04/2004	Ratification	07/10/2008	08/01/2009
BULGARIE	02/12/2004	Ratification	30/06/2005	01/10/2005
Belgique	25/07/1997	Ratification	12/06/2009	13/09/2009
CHYPRE		Indéterminé		
CROATIE		Indéterminé		
DANEMARK		Indéterminé		
ESPAGNE		Indéterminé		
ESTONIE		Indéterminé		
FINLANDE		Indéterminé		
FRANCE	09/11/1995	Ratification	04/10/1999	05/01/2000
GEORGIE	02/11/2005	Indéterminé		
GRECE		Indéterminé		
HONGRIE		Indéterminé		
IRLANDE		Indéterminé		
ISLANDE	15/06/1999	Indéterminé		
ITALIE	05/12/2000	Indéterminé		
LETTONIE	28/05/1998	Ratification	01/12/1998	02/03/1999
LIECHTENSTEIN		Indéterminé		
LITUANIE	30/03/2001	Ratification	26/11/2002	27/02/2003
LUXEMBOURG	09/11/1995	Ratification	25/02/1997	01/12/1998
MACEDOINE (EX-REP. YUGOSLAVE DE)		Indéterminé		
MALTE		Indéterminé		
MOLDAVIE	27/06/2001	Ratification	27/06/2001	28/09/2001
MONACO	18/09/2007	Ratification	18/09/2007	19/12/2007
MONTENEGRO		Indéterminé		
NORVEGE		Indéterminé		
PAYS-BAS	09/12/1996	Ratification	09/05/1997	01/12/1998
POLOGNE		Indéterminé		
PORTUGAL	09/05/1997	Ratification		
ROUMANIE	05/05/1998	Indéterminé		
ROYAUME-UNI		Indéterminé		
RUSSIE	04/10/2006	Ratification	27/11/2008	28/02/2009
SAINT MARIN		Indéterminé		
SERBIE		Indéterminé		
SLOVAQUIE	07/09/1998	Ratification	01/02/2000	02/05/2000
SLOVENIE	28/01/1998	Ratification	17/09/2003	18/12/2003
SUEDE	09/11/1995	Ratification	09/11/1995	01/12/1998
SUISSE	28/02/1997	Ratification	01/09/1998	01/12/1998
TCHEQUE REP.		Indéterminé		
TURQUIE		Indéterminé		
UKRAINE	01/07/2003	Ratification	04/11/2004	05/02/2005

**Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking
tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995**

Staten / Organisatie	Datum Authenticatie	Type instemming	Datum instemming	Datum interne inwerkingtreding
ALBANIE	07/05/1999	Bekrachtiging	11/12/2001	12/03/2002
ANDORRA		Onbepaald		
ARMENIE	03/04/2002	Bekrachtiging	31/10/2003	01/02/2004
AZERBEIDZJAN	05/01/2004	Bekrachtiging	30/03/2004	01/07/2004
BOSNIË EN HERZEGOVINA	30/04/2004	Bekrachtiging	07/10/2008	08/01/2009
BULGARIJE	02/12/2004	Bekrachtiging	30/06/2005	01/10/2005
België	25/07/1997	Bekrachtiging	12/06/2009	13/09/2009
CYPRUS		Onbepaald		
DENEMARKEN		Onbepaald		
DUITSLAND	09/11/1995	Bekrachtiging	16/09/1998	17/12/1998
ESTLAND		Onbepaald		
FINLAND		Onbepaald		
FRANKRIJK	09/11/1995	Bekrachtiging	04/10/1999	05/01/2000
GEORGIE	02/11/2005	Onbepaald		
GRIEKENLAND		Onbepaald		
HONGARIJE		Onbepaald		
IERLAND		Onbepaald		
IJSLAND	15/06/1999	Onbepaald		
ITALIE	05/12/2000	Onbepaald		
KROATIE		Onbepaald		
LETLAND	28/05/1998	Bekrachtiging	01/12/1998	02/03/1999
LIECHTENSTEIN		Onbepaald		
LITOUWEN	30/03/2001	Bekrachtiging	26/11/2002	27/02/2003
LUXEMBURG	09/11/1995	Bekrachtiging	25/02/1997	01/12/1998
MACEDONIE		Onbepaald		
(VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE REP.)				
MALTA		Onbepaald		
MOLDAVIË	27/06/2001	Bekrachtiging	27/06/2001	28/09/2001
MONACO	18/09/2007	Bekrachtiging	18/09/2007	19/12/2007
MONTENEGRO		Onbepaald		
NEDERLAND	09/12/1996	Bekrachtiging	09/05/1997	01/12/1998
NOORWEGEN		Onbepaald		
OEKRAINE	01/07/2003	Bekrachtiging	04/11/2004	05/02/2005
OOSTENRIJK	28/02/2001	Bekrachtiging	17/03/2004	18/06/2004
POLEN		Onbepaald		
PORTUGAL	09/05/1997	Bekrachtiging		
ROEMENIE	05/05/1998	Onbepaald		
RUSLAND	04/10/2006	Bekrachtiging	27/11/2008	28/02/2009
SAN MARINO		Onbepaald		
SERVIË		Onbepaald		
SLOVAKIJE	07/09/1998	Bekrachtiging		
SLOVENIE	28/01/1998	Bekrachtiging	01/02/2000	02/05/2000
SPANJE		Onbepaald	17/09/2003	18/12/2003
TSJECHISCHE REP.		Onbepaald		
TURKIJE		Onbepaald		
VERENIGD KONINKRIJK		Onbepaald		
ZWEDEN	09/11/1995	Bekrachtiging	09/11/1995	01/12/1998
ZWITSERLAND	28/02/1997	Bekrachtiging	01/09/1998	01/12/1998